

Skema til afrapportering af ViD projekter

Videncenter for Dyrevelfærd

2013

1. Projekttitle:

Trædepudesvidninger hos slagtekyllinger – et eksempel på strategier for bedre dyrevelfærd

2. Projektleder og projektdeltagere: (titel, navn, affiliation)

Professor Björn Forkman (projektleder)¹

Lektor Jesper Lassen²

Adjunkt Annemette Nielsen²

Biolog Louise Holm³

1) Institut for Produktionsdyr og Heste, Københavns Universitet

2) Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet

3) Fødevarestyrelsen

3. Populærvidenskabeligt dansk resumé (max 250 ord):

I 2001 gennemførtes en lovændring, som medførte at der fremover skal laves stikprøvekontrol af forekomsten af trædepudesvidninger i alle kyllingehuse. Hvis forekomsten i et enkelt hus overstiger fastsatte grænser, skal embedsdyrlægens skride ind. Regulering viste sig at være en stor succes, og antallet af trædepudesvidningerne var mere end halveret i 2005. Formålet med dette projektet var at undersøge om de gode erfaringer med regulering af dyrevelfærden i slagtekyllingeproduktionen, kan overføres til andre områder

Interviews med slagtekyllingeproducenter viste at flere forhold var betydningsfulde for reguleringens succes. For det første spiller det en rolle om producenterne accepterer at der er tale om et problem. Producenternes oprindelige modstand skyldes således en udbredt blindhed overfor forekomsten af trædepudesvidninger, som skulle ryddes af vejen før reguleringen blev accepteret. For det andet afhænger producenterne accept af om reguleringen falder indenfor deres forståelse af dyrevelfærd som noget der handler om fysisk smerte og skade. For det tredje peger undersøgelsen på, at der på denne ene side kan være enkle løsninger, der både forbedrer dyrevelfærden og produktionsøkonomien; på den anden side kan problemstillingen også være så kompleks, at løsninger enten ikke kan identificeres eller vil være meget omkostningstunge. For det fjerde har det stor betydning hvordan viden om løsninger af problemet kommunikerer til producenterne: erfaringsbaseret viden har stor gennemslagskraft, mens mere teoretisk viden kun anerkendes i mindre grad. Endelig er selve implementeringen af stor betydning – en gradvis implementering, som i tilfældet med trædepudesvidningerne – bidrager tydeligvis til accepten, men det har også stor betydning om myndighedernes repræsentanter møder producenterne med en passende fleksibilitet og forståelse for de eksisterende produktionsbetingelser.

4. Populærvidenskabeligt engelsk resumé (max 250 ord):

In 2001 a new act required mandatory random checks and scoring of foot-pad dermatitis in all broiler productions: scores exceeding threshold levels are followed by sanctions against the producer. Following this, a 50% decrease in the foot-pad dermatitis scores could be seen by 2005. The aim of this project was to investigate the basis for this success.

Qualitative interviews with broiler producers showed that the success can be ascribed different issues and conditions. *First*, the producers' acknowledgement of foot-pad dermatitis as a problem was important. An initial resistance towards regulation, related to widespread blindness towards the existence of the foot-pad dermatitis, was swept away by information and media attention, and replaced by acceptance of the seriousness of the problem. *Second*, regulation was perceived as legitimate, because foot-pad dermatitis fall within producers' perception of animal welfare as something mainly related to pain and physical harm. *Third*, the project point to the fact that there are often changes in practice that are easy to implement because they are economically attractive. In other cases, problems appear more complex or even in-explicable – resulting in expensive solutions or even failure to identify causes and solutions. *Fourth*, how and by whom knowledge about possible solutions is communicated to the producers is of importance. Experience-based knowledge anchored within actors close to producers is generally recognised; whereas theoretical knowledge anchored in e.g. universities is less so. *Fifth*, the gradual implementation of the regulation, respecting producers' economic situation as well as feasible solutions, has also contributed to the success.

5. Videnskabeligt dansk resumé af projektets formål, udførelse, væsentligste resultater og konklusion (max 500 ord):

I 2001 gennemførtes en lovændring, som medførte krav om løbende monitorering af slagtekyllingers trædepuder som medførte systematisk stikprøvekontrol af kyllinger i alle kyllingehuse, hvor kyllingerne fik point efter graden af svidninger og pointene blev sammentalt i en såkaldt gait-score. Lovgivningen fastsætter desuden grænser for hvornår embedsdyrlægen skal gribe ind ved forskellige niveauer af gait-scores. Reguleringen viste sig at være en succes og i 2005 var gait-scoren mere end halveret. Dette projekt bla. haft til formål at undersøge hvorvidt de gode erfaringer kan overføres til regulering af dyrevelfærd i andre sektorer. Projektet har således været styret af følgende forskningsspørgsmål:

- 1) *Hvordan opfatter slagtekyllingeproducenter problemer omkring trædepude-svidninger?*
- 2) *Hvilken rolle spiller hensynet til trædepudesvidninger i producenternes praksis?*
- 3) *Hvordan opfatter slagtekyllingeproducenterne reguleringen og kontrollen i forhold til problemet med trædepudesvidninger?*

Metodisk er forskningsspørgsmålene besvaret gennem 10 interviews med danske slagtekyllingeproducenter i maj-juni 2011.

Overordnet konkluderes det, at de interviewede producenter er tilfredse med den eksisterende regulering af trædepudesvidninger. Samtidig peger flere dog, at opfattelsen har udviklet sig fra en automatisk afvisning af endnu en regulering; til den almindelige accept af reguleringen, der kan konstateres i dag. Undersøgelsen peger på fem forhold af betydning for accepten:

For det første er producenterne erkendelse af at der er tale om et problem væsentlig. Flere beretter om en blindhed over for trædepudesvidninger inden reguleringen. Medieeksponering og fagligt oplysningsarbejde har formodentlig medvirket til at åbne øjnene for problemet og banet vejen for accepten - samtidig har det stor betydning at trædepudesvidninger falder indenfor producenterne opfattelse af dyrevelfærd, som noget der handler om fravær af fysisk smerte og skade. Mere generelt peger dette på at det kan være sværere at opnå accept af regulering inden for områder, hvor der er en værdimæssig konflikt mellem landbruget og andre aktører.

For det andet spiller driftsøkonomien en stor rolle. Først og fremmest fordi der viste sig at være relativt simple og omkostningsfrie indgreb, der samtidig kunne forbedre produktionsøkonomien. Men også fordi der hurtigt viste sig et yderligere økonomisk incitament i form af et marked for ubeskadigede kyllingefodder i Kina – og dermed en øget afregningspris for kyllingehuse med en lav gait-score.

For det tredje er teknologiske forhold væsentlige. Der er ikke altid en gennemskuelig sammenhæng mellem produktionsteknologien og trædepudesvidningerne, men de mange faktorer kan gøre at ikke engang eksperterne kan pege på den rette løsning. Det er derfor væsentligt at skelne mellem enkle løsninger og mere komplekse problemstillinger, hvor der må suppleres med teknologiske støtteindsatser.

For det fjerde har producenterne en meget hierarkisk opdeling af viden som har betydning for hvad der kan føre til ændringer i deres praksis. Erfaringsbaseret viden samt viden og råd forankret tæt på producenten havde således den højeste status. Mens mere teoretisk og forskningsbaseret viden ikke nød så stor anerkendelse.

For det femte er implementeringen vigtig. Dels har den trinvis implementering af trædepudereguleringen været i god overensstemmelse med de teknologiske muligheder og økonomiske rammer. Dels er det meget tydeligt at der er blandede oplevelser af den daglige forvaltning af reguleringen – noget handler om nogle meget personlige karaktertræk hos producent og myndighedsperson. En rigid forvaltning fører næste per automatik modstand hos producenterne.

6. Beskrivelse af projektets formål, evt. hypoteser, og materialer og metoder:

Formålet med projektet var dels at danne et fundament for, at erfaringerne fra trædepudereguleringen kan overføres til reguleringen af andre husdyrområder; og dels at pege på forhold inden for regulering af slagtekyllingeproduktionen, der kunne forbedres med henblik på yderligere reduktion af forekomsten af svidninger. Projektet har således rettet sig mod besvarelsen af tre forskningsspørgsmål:

- 1. Hvordan opfatter slagtekyllingeproducenter problemer omkring trædepude-svidninger?*
- 2. Hvilken rolle spiller hensynet til trædepudesvidninger i producenterne praksis?*
- 3. Hvordan opfatter slagtekyllingeproducenter reguleringen og kontrollen i forhold til problemet*

med trædepudesvidninger?

Metodisk er disse spørgsmål besvaret gennem kvalitative interviews med i alt 10 danske slagtekyllingeproducenter i maj-juni 2011. Rekruttering af interviewpersoner skete via en såkaldt snowballing-teknik, hvor en kontaktperson på Videncenter for Landbrug, Fjerkræ foretog den indledende kontakt til mulige interviewpersoner ud fra følgende kriterier som sikrede geografisk spredning på de væsentligste regioner med slagtekyllingeproduktion (Fyn; Nordvestjylland; sydlige Jylland). Samt ligelig fordeling af producenter med forskellig forekomst af trædepudesvidninger forventet indstilling til problematikken.

Alle interviews blev gennemført med udgangspunkt i en interviewguide som semi-eksplorative, kvalitative interviews på interviewpersonens bedrift. De enkelte interviews inkluderede så vidt muligt en rundvisning på produktionen. Alle interviews blev optaget på bånd og efterfølgende udskrevet. Analysen af de udskrevne interviews bestod af en tematisk kodning efterfulgt af en analyse af de argumenter/positioner, der optræder inden for hvert tema.

Det skal noteres, at formålet med projektet ikke var at etablere et repræsentativt baseret svar på de opstillede forskningsspørgsmål, men alene at få et dækkende billede af hvilke opfattelser/praksisser, der findes, og hvordan der argumenteres for disse. Interviewpersonerne blev derfor rekrutteret med henblik på at sikre maksimal variation i praksis og opfattelser.

7. Oversigt over projektets samlede resultater:

1. Selvom producenterne i udgangspunktet var negativt indstillet overfor regulering af trædepudesvidninger, er det et gennemgående træk, at der i dag tilfredshed med den eksisterende regulering af trædepudesvidninger.
2. Slagtekyllingeproducenterne har en selvforståelse, der betyder, at de opfatter sig som anderledes end andre husdyrbrugere – det er således ikke tilfældigt, at de er blevet kyllingeproducenter. Det synes oftest at være et bevidst valg og dermed et aktivt fravalg af andre former for husdyrproduktion.
3. Accepten af reguleringen skal ses i sammenhæng med at producenterne med tiden har erkendt at der var problemer med slagtekyllingernes trædepuder; således at en udpræget blindhed er afløst af en anerkendelse af problemet.
4. Et andet forhold af betydning for accepten er, at trædepudesvidninger som problem handler om fysisk smerte og skade og dermed falder inden for den dominerende opfattelse af dyrevelfærd blandt producenterne.
5. Den forbedre tilstand af kyllingernes trædepuder skal i høj grad ses i sammenhæng med, at reguleringen blev introduceret parallelt med, at slagterierne 'opdagede' et marked for kyllingefødder i Kina og som konsekvens deraf har gjort afregningen afhængig af forekomsten af svidninger.
6. Et andet væsentligt økonomisk aspekt har været, at det øgede fokus på trædepuderne for nogle producenter været medvirkende til, at de har fået bedre styr på deres samlede produktion og dermed har været en kilde til forbedret driftsøkonomi.
7. Selvom der let kan etableres en direkte forbindelse mellem strøelseskvaliteten og forekomsten af

svidninger, er strøelseskvaliteten afhængig af mange forskellige faktorer. Nogle af disse faktorer er det forholdsvis let at identificere og rette op på, mens andre er mere komplekse og beskrives som 'uforklarlige' eller simpelthen eksterne.

7. Der er betydelig forskel i producenternes opfattelse af den viden, de præsenteres for i forbindelse med håndtering af problemer som eksempelvis trædepudesvidninger. Erfaringsbaseret viden har ligesom viden forankret tæt på producenten, har højest status og størst sandsynlighed for at blive omsat til praksis. Modsat har viden forankret i forskningsinstitutioner eller ministerier lav status og mindre sandsynlighed for at påvirke praksis.

8. Der er stor tilfredshed med den trinvis implementering af trædepudereguleringen blandt producenterne, som mener at den har været i god overensstemmelse med de teknologiske muligheder og økonomiske rammer.

9. Der er store forskelle i oplevelsen af den konkrete implementering, hvor meget personlige karaktertræk hos såvel producent som myndighedsperson har stor betydning. Særligt fremhæves at en meget rigid forvaltning af lovens bogstav næsten per automatik avler modstand.

8. Beskrivelse af, hvordan resultaterne bidrager til at opfylde projektets formål:

Resultaterne, som de er præsenteret under punkt 7, karakteriserer forskellige holdningsmæssige positioner til og konkrete erfaringer med implementeringen af trædepudereguleringen. Som det fremgår af den efterfølgende diskussion og perspektivering (pkt. 9), peger dette på en række forhold som man vil kunne drage nytte af både i forhold til en øget indsats for dyrevelfærden i slagtekyllingeproduktionen, og indenfor andre husdyrproducerende sektorer.

9. Konklusion og perspektivering:

Det er et gennemgående træk ved interviewene med de ti slagtekyllingeproducenter, at der er tilfredshed med den eksisterende regulering af trædepudesvidninger. Samtidig er flere dog enige i, at der har været en udvikling i synet på trædepudereguleringen; fra en næsten automatisk reaktion imod endnu en regulering; over en erkendelse af, at der faktisk var et problem, der krævede en eller anden form for indgriben; til den almindelige accept af reguleringen, der kan konstateres i dag.

Denne udvikling er sket side om side med en betydelig reduktion i forekomsten af trædepudesvidninger, og selvom der stadig er problemer, må man konstatere, at der er sket en forbedring af dyrevelfærden i kyllingehusene. I det omfang vi tillader os at generalisere fra slagtekyllingeproduktion og -producenter til andre områder, sker det med det forbehold, at man ikke uden videre kan drage paralleller mellem forskellige sektorer. Kyllingeproducenterne har således en selvforståelse, der betyder, at de opfatter sig som anderledes end andre husdyrbrugere – det er således ikke tilfældigt, at de er blevet kyllingeproducenter. Det synes oftest at være et bevidst valg og dermed et aktivt fravalg af andre former for husdyrproduktion. Det er således ikke givet, at reguleringer vil blive modtaget på samme måde inden for andre brancher, hvor producenternes motivation og indstilling kan være anderledes. Dertil kommer, at produktionsbetingelser og teknologi naturligvis også er anderledes i slagtekyllingesektoren end i f.eks. svinesektoren eller inden for mælkebrugene. Når det alligevel er rimeligt at foretage

forsigtige generaliseringer, skyldes det, at slagtekyllingeproduktion i en vis forstand udgør en ekstrem case, ved at det her er lykkedes at forbedre dyrevelfærden på trods af, at der er tale om en økonomisk set yderst presset sektor – man kan næsten tillade sig at sige: 'Hvis det kan lade sig gøre at forbedre dyrevelfærden her, er det også sandsynligt, at det kan lade sig gøre i andre sektorer'. Med disse betragtninger in mente vil vi i det følgende pege på en række overvejelser, vi mener, man bør gøre sig inden for andre områder.

Erkendelse og forståelse af problemet

Det forekommer at være af stor betydning, om der er en erkendelse af, hvorvidt der overhovedet er et problem, og i givet fald hvordan dette problem forstås. Selvom undersøgelser af dyrevelfærden i slagtekyllingeproduktionen forud for reguleringen af trædepudesvidningerne viste, at der var tale om et betydeligt problem, er det slående, at flere producenter beretter om, at man ikke var opmærksom på problemstillingen. Denne blindhed over for et eksisterende og alvorligt dyrevelfærds-mæssigt problem vil have betydning for producenternes opfattelse af reguleringen. Blindheden kan således bidrage til forståelse af den automatiske afvisning af reguleringen, som mange beretter om: Hvis producenterne ikke er opmærksomme på, at der er et problem, vil de heller ikke være tilbøjelige til at bakke op om en regulering. Når reguleringen af trædepudesvidningerne alligevel med tiden fik den store opbakning, som vores undersøgelse peger på, kan det hænge sammen med, at problemet blev eksponeret f.eks. i medierne og dermed blev 'synligt' for producenterne. Samtidig må de positive syn, der siden opstod i forhold til trædepudereguleringen, ses i sammenhæng med, at de alvorlige svidninger, der blev eksponeret, var noget, der også af producenterne blev anset for et reelt dyrevelfærds-mæssigt problem. Her spiller det en betydelig rolle, at trædepudesvidninger som dyrevelfærds-mæssigt problem handler om fysisk smerte og skade og dermed falder inden for den opfattelse af, hvad dyrevelfærd er, der var dominerende blandt de interviewede. Analysen peger på at det forhold, at producenterne deler forståelsen af det problem, reguleringen skal løse, netop en forudsætning for, at producenterne opfatter en regulering som legitim og dermed bakker op om den.

I et bredere perspektiv peger dette på, at det vil være formålstjenligt at sikre, at de landmænd, der bliver genstand for en regulering af dyrevelfærd, i videst muligt omfang deler forståelsen af problemet med det politiske/velfærdsfaglige udgangspunkt for regulering. Dette antyder, at der vil være 'lavt hængende frugter' i form af indsatser over for velfærds-mæssige problemer, der er enighed om blandt politikere, eksperter og landmænd og i befolkningen i øvrigt – som f.eks. problemstillinger, der har karakter af fysisk smerte. Samtidig vil det dog være vanskeligere at få accept af regulering inden for områder, hvor der ikke er samme enighed – som f.eks. spørgsmål om integritet og autonomi. Hovedproblemet er her en værdimæssig konflikt mellem landbruget og andre aktører, som på længere sigt kan håndteres ved at arbejde på at skabe forståelse for og anerkendelse af forskellene parterne imellem – eller ved at man, i det omfang man politisk vælger at prioritere indsatser inden for disse områder, hvor man kan forudsige en værdikonflikt, accepterer og/eller på en eller anden vis håndterer den modstand, man møder. Når dette er sagt, skal det dog alligevel pointeres, at der kan være nogle sektorspecifikke forklaringer på blindheden over for trædepudesvidningerne. Som analysen peger på, er producenternes syn på slagtekyllingerne ambivalent, hvor det instrumentelle eksisterer side om side med anerkendelsen af, at kyllingerne er levende individer. Hovedproblemet i forhold til velfærden er, at hvis det instrumentelle syn kommer til at dominere over opfattelsen af kyllingen som et levende dyr, vil velfærds-mæssige

hensyn være tilbøjelige til at træde i baggrunden. Som det fremgik af analysen, må det instrumentelle syn på kyllingerne imidlertid delvist forstås i lyset af strukturelle forhold omkring slagtekyllingeproduktionen, som ikke nødvendigvis er at finde inden for andre husdyrproduktioner. Det må vurderes, at særligt flokstørrelserne, automatiseringen og den meget korte produktionscyklus har stor betydning for det instrumentelle syn på kyllingerne, da disse faktorer dels bidrager til, at fokus er på kyllingeflokkens samlede tilstand, hvor det altså bliver den gennemsnitlige velfærd, der er i fokus, ikke de enkelte individer. Dels bidrager de strukturelle forhold til, at afstanden mellem dyr og producent – og dermed også risikoen for blindhed – øges.

Driftsøkonomi

Økonomien spiller naturligvis en overmåde stor rolle for den enkelte producent. Respekterer han ikke hensynet til sin økonomi, vil han relativt hurtigt være udkonkurreret. Der er da også meget, der peger på, at forbedringerne i indsatsen imod trædepude-svidninger kan forstås inden for en økonomisk ramme. Dels er det væsentligt at være opmærksom på, at den offentlige regulering ikke har stået alene, men er introduceret side om side med, at slagterierne har 'opdaget' et marked for kyllingefødder i Kina og som konsekvens deraf har gjort afregningen afhængig af forekomsten af svidninger. Dels har fokuset på trædepuderne for nogle producenter været medvirkende til, at de har fået bedre styr på deres samlede produktion. Alt andet lige vil en bedre kontrol med produktionen i mange tilfælde også komme til udtryk som en forbedret driftsøkonomi. Samtidig har kravet om indsats imod trædepudesvidninger i visse tilfælde medført investeringer i teknologi – f.eks. halmfyr – som har vist sig at forbedre driftsøkonomien. Endelig har der i reguleringen været indbygget et negativt økonomisk incitament i form af bøder og/eller begrænsninger i kyllingetætheden, hvis de fastsatte niveauer for svidninger overskrides.

Det er ikke sikkert, at indsatsen imod trædepudesvidninger havde været så succesfuld, hvis den ikke var faldet sammen med, at der opstod et marked for uskadte fødder. Selvom man selvfølgelig ikke altid kan etablere en markeds-mæssig kobling til en regulering af dyrevelfærd, er der ikke tvivl om, som en af deltagerne også peger på, at økonomien i høj grad taler til producenterne. Følgelig vil det derfor være en god idé at udvikle og integrere positive økonomiske incitamenter i reguleringen, for selvom negative (som bøder og produktionsbegrænsninger) naturligvis også kan have en effekt, tyder noget på, at de også vil have som sideeffekt, at de forstærker den i forvejen udbredte modvilje imod offentlig regulering.

Teknologi og viden

En række teknologiske forhold ser ud til at spille en betydelig rolle som muligheder eller barrierer for reguleringens succes. Det kan konstateres, at producenterne har foretaget ændringer i produktionen, som har medført den betydelige reduktion i svidningerne. Samtidig er det dog tydeligt, at der langt fra er en simpel sammenhæng mellem produktionsteknologien og trædepudesvidningerne. Udfordringen er og har været, at selvom det lader sig gøre at etablere en direkte forbindelse mellem strøelseskvaliteten og forekomsten af svidninger, er strøelseskvaliteten afhængig af mange forskellige faktorer. Nogle faktorer, såsom dryppende vandingsanlæg eller høj luftfugtighed, har været forholdsvis lette at identificere og rette op på, mens andre faktorer af de interviewede beskrives som 'uforklarlige' eller ligger simpelthen uden for bedriften og handler om f.eks. lokalisering eller naboforhold. Når problemet er så komplekst, er det naturligvis også vanskeligt at pege på den/de rette løsning/-er, dels fordi det kan være svært at identificere dem,

dels fordi de ofte vil være specifikke for den enkelte bedrift. Udfordringen bliver større efterhånden som de mest åbenlyse (og enkle/billige) løsninger er iværksat.

Problemets kompleksitet opvejes til en vis grad af den fleksibilitet, der alligevel er i slagtekyllingeproduktionen. Inden for de strukturelle rammer, der er nævnt ovenfor, har den enkelte producent mulighed for at justere på mange af produktionselementerne. Da der samtidig er tale om, at resultatet kan aflæses i form af husets gait-score inden for en tidshorisont på de ca. 40 dage, en cyklus tager, har det muliggjort og stimuleret til en høj grad af trial-and-error strategi, når der skulle findes løsninger.

Andre husdyrsektorer vil naturligvis rent teknologisk på mange punkter ikke kunne sammenlignes med slagtekyllingeproduktionen. Alligevel vil det dog være værd at overveje, om der er løsninger, som ligger lige for, eller om der er tale om meget komplekse problemstillinger, hvor det vil være formålstjenligt at supplere reguleringen med teknologiske støtteindsatser.

I den forbindelse er det værd at være opmærksom på den hierarkiske opdeling af viden, der fandtes blandt de interviewede producenter. Der var en tydelig tendens til, at erfaringsbaseret viden havde den højeste status, ligesom det kan konstateres, at jo tættere på producenten, viden er forankret, jo mere sandsynligt er det, at den anerkendes.

Slagtekyllingers trædepuder FOI 77

I forhold til etablering af vidensbaserede støttesystemer repræsenterer dette en massiv udfordring, idet det udgør en barriere for nyttiggørelse af f.eks. forskningsbaseret viden, med mindre støttesystemerne har en struktur, så producentnære aktører og institutioner optræder som formidlere af den viden, der er opsamlet i forskningsinstitutioner eller ministerier.

Regulering: udformning og implementering

En række forhold omkring selve reguleringen og dens implementering spiller i høj grad en rolle for producenternes opfattelse og accept af reguleringen. Udgangspunktet for denne diskussion er, at jo mere positivt indstillet producenterne er over for en regulering, jo større sandsynlighed er der for, at de velfærdsmæssige gevinster også udbetales. Et aspekt handler om, hvorvidt reguleringen retter sig imod det rigtige produktionsled. Selvom der er en udbredt anerkendelse af, at slagtekyllingeproducenterne bærer deres del af ansvaret for problemet med svidninger, så er der dog også antydninger af, at andre aktører har et medansvar – og man fornemmer en følelse af uretfærdighed over, at det kun er producenterne, der reguleres. Andre indsatsområder kunne eksempelvis være detailhandelen, forbrugerne eller avlerne. Spørgsmålet om retfærdighed optrådte også i forhold til reguleringens indretning – hvor der tydeligvis var en følelse af, at det var uretfærdigt (og uden videnskabeligt belæg), at man valgte et anderledes pointsystem end svenskerne.

Et andet aspekt handler om begrundelsen for reguleringen. Som vi var inde på ovenfor, handler dette dels om problemanerkendelsen, men det drejer sig også om det rationale, der fornemmes eller eksplicit formuleres i forbindelse med reguleringen. En forudsætning for, at en regulering anses for legitim, er, at den er velbegrundet. Bringes dette i tvivl, eller fornemmer producenterne, at det handler om politisk profilering, bidrager det til modstanden.

Når det kommer til implementeringen, er det tydeligt, at producenterne har været tilfredse med den trinvis implementering, som tilsyneladende har været i god overensstemmelse med de

teknologiske muligheder og økonomiske rammer. Her skal det dog bemærkes, at vi ikke har inkluderet producenter, som har trukket sig ud af branchen i de forløbne ti år, hvor netop reguleringen kunne være en del af forklaringen på, at de er stoppet som slagtekyllingeproducenter.

Ved siden af den generelle tilfredshed med selve reguleringen kunne vi i undersøgelsen konstatere blandede oplevelser af den daglige forvaltning af den, hvor det tilsyneladende i høj grad kommer til at handle om nogle meget personlige karaktertræk hos såvel producent som myndighedsperson. Informanternes fortællinger handler her om, at hvis forvaltningen af loven føles som firkantet og kun handler om en direkte administration af lovens bogstav, så avler det næsten per automatik modstand. Inden for denne ramme kommer en regulerings succes til i høj grad at handle om, hvorvidt den kontrollant, den enkelte producent møder, udviser en passende empati og fleksibilitet i forhold til de krav, der kan stilles. Selvom mange havde en god relation til myndighederne og de myndigheds personer, de møder i det daglige, var det i flere interviews tydeligt, at netop den ovenfor diskuterede kompleksitet ikke altid var anerkendt af myndigheds personerne, som derfor blev anset for at være unødigt kategoriske. Flere følte det således urimeligt, at myndighederne stiller ultimative krav uden hensyntagen til, at producenten faktisk gør, hvad han kan for at finde og afprøve løsninger. For at imødekomme dette udtrykte behov for fleksibilitet og tålmodighed med hensyn til kravene til den enkelte kunne det overvejes at ophæve den skarpe opsplnitning mellem de rådgivende og regulerende systemer, således at der eksempelvis kunne samarbejdes om udarbejdelse af handleplaner. Samtidig kunne det overvejes at tilbyde de myndigheds personer, der kommer i kontakt med landmændene, efteruddannelse, der ruste dem til de svære samtaler, der nødvendigvis må finde sted i forbindelse med overtrædelser af lovgivningen.

Fleksibiliteten efterlyses ikke kun i forhold til det fysiske møde med kontrollen, men også når det kommer til de skriftlige henvendelser. En informant nævner eksempelvis, hvordan det bidrager til immunitet over for skrivelser fra myndighederne, at disse opleves som standardskrivelser og ikke er tilpasset den konkrete overtrædelse.

10. Redegørelse for hvordan projektet og projektets resultater har været eller forventes offentliggjort:

Projektet er foreløbig præsenteret offentliggjort ved følgende aktiviteter

Lassen, J., & Nielsen, A. (2012). *Slagtekyllingers trædepuder: Portræt af en reguleringsmæssig succes?* København: Fødevareøkonomisk Institut, Københavns Universitet. (Rapport / Fødevareøkonomisk Institut; Nr. 214)

Lassen, J. (2011). *Trædepudesvidninger hos slagtekyllinger – et eksempel på strategier for bedre dyrevelfærd*. Poster presented at Videncenter for Dyrevelfærd konference 2011, København, Danmark.

Forkman, B., Nielsen, B. L., Lassen, J., Herskin, M. S., & Holm, L. (2012). *Slagtekyllingers trædepuder - portræt af en reguleringsmæssig succes?* Poster presented at Videncenter for Dyrevelfærd konference 2012, København, Danmark.

Forkman, B., Nielsen, B. L., Lassen, J., Herskin, M. S., & Holm, L. (2011) *Trædepudesvidninger hos slagtekyllinger – et eksempel på strategier for bedre dyrevelfærd*. Poster presented at

Videncenter for Dyrevelfærd konference 2011, København, Danmark.